

Aksel V. Johannesens olajtale

Taler

Aksel V. Johannesen
Lagmand

Dato

29. juli 2023

Sted

Lagtinget, Tórshavn

Omstændigheder

Olajtalen er lagmandens åbningstale ifm. åbningen af det færøske parlament, Lagtinget. Ólavsøka eller olaj er Færøernes nationaldag og falder d. 28. og 29. juli.

Talen er oversat fra færøsk til dansk af Rigsombudsmanden på Færøerne, og et link til den færøske original kan findes nedenfor oversættelsen.

- 1 Jeg skal i dag begynde med to ord, som aldrig før er blevet sagt i en lagmandsredegørelse. To ord, som synes uanselige, men som ikke desto mindre bebuder en ny ligestilling:

- 5 »Fru forkvinde!«

Forhåbentlig vil vi politikere også gå foran med en ligelig kønsfordeling i landsstyret og på tillidsposterne fremover.

- 10 Det, vi gør, afslører jo, hvem vi er. Hvem vi gerne vil være.

Fru forkvinde.

15

Ude på Tinganes er der en bygning, der kaldes Vektarbúðin, hvor en del af handelslivet engang fandt sted.

- 20 I Vektarbúðin blev varer ind- og udskibet. Alle varer blev lagt på vægtskålen og vejjet. Betalingen skulle afspejle vægten, når folk købte og solgte.

Der skulle være ligevægt.

Trøjer og tørfisk, sukker og søm – alt blev vejjet, og siden blev prisen fastsat.

25

I dag er Vektarbúðin en del af lagmandskontoret.

30 Bygningen minder os om, at ligesom ligevægt havde højeste prioritet på Tinganes historisk set, så skal ligevægt også til stadighed være vores mål.

35 Vi skal stræbe efter at finde den rette balance mellem kønnene, mellem offentligt og privat, mellem land og by, mellem at udnytte og beskytte miljøet, mellem familieliv og arbejdsliv – ja – kort sagt – i alt.

Frem for alt må vi få en vedvarende finansiell balance. En holdbar balance mellem indtægter og udgifter, så vi kan finansiere velfærdstjenesterne bedst muligt – også fremover. Vi må sikre børnene en mindst lige så god velfærd, som vi har i dag.

40 Det er en vanskelig opgave.

For balance kommer ikke af sig selv. Balance er noget, som vi kontinuerligt må skabe.

45 ***

Fru forkvinde.

50 Færøerne bliver ofte kaldt et familieland. Intet lod på livets vægt kan stå mål med vores næste. Og det som vejer tungt hos færingerne, bør også veje tungt hos os politikere.

55 Derfor skaber vi bedre balance mellem arbejdsliv og familieliv. Arbejdspladsen har i årevis lagt beslag på størstedelen af vores bedste tid, og familien har fået det, der var tilbage.

60 Men forkorter vi arbejdsugen fra 40 til 37 timer, flytter vi tre timer fra arbejdsvægtskålen over i familievægtskålen. Tre timer hver uge vil skabe en bedre balance.

Vi har før forkortet arbejdsugen, uden det påvirkede økonomien negativt. Dengang tog vi en hel dag.

Nu tager vi tre timer.

Disse timer vil for det første gøre familielivet lettere. For det andet vil de – primært kvinder – der arbejder på nedsat tid, komme tættere på fuld tid. Og for
70 det tredje bliver det færøske arbejdsmarked mere attraktivt.

Lovforslaget om at forkorte arbejdsugen bliver fremsat i Lagtinget til efteråret.

75

Vil vi opnå balance, er det imidlertid ikke tilstrækkeligt at forkorte arbejdsugen. Lønforholdene præges også af ulighed.

I 1969 blev det politisk besluttet at indplacere offentligt ansatte på løntrin.
80 Kvindefagene blev dengang set som mindre værd end mandefagene, fordi mændene var forsørgere og blev nødt til at tjene mere.

Sådan er det ikke længere.

85 Derfor retter vi nu op på den ubalance. De lavest lønnede, som arbejder på ældre-, daginstitutions- og socialområdet, får en lønstigning.

Disse professioner vejer tungt på velfærdsvægtskålen. Men der mangler hænder. Når omsorgsområderne ikke fungerer godt nok, rammer det jo os alle. En mere
90 passende løn vil sandsynligvis tiltrække mere personale.

Vi må også gøre det lettere for andre i en tid, hvor prisstigninger og
95 rentestigninger tynger os.

Den 1. januar sænker vi skatten for dem med lav- og mellemindkomst, så lønnen for f.eks. butiksansatte, håndværkere og fiskefabriksarbejdere rækker lidt
100 længere.

Jeg ved, at der er stor opbakning til en skattesækning. Men forudsætningen for skattesækningen er, at vi har justeret ressourceafgifter og fangstafgifter i erhvervet, så vi nu har sikret en stor del af finansieringen.

At justere afgifterne og sænke indkomstkatten skaber bedre balance mellem de erhvervsfolk, der udvinder ressourcerne, og det færøske folk, der ejer ressourcerne.

- 110 Der skal også være balance i industrien. Rettighederne skal koste, men der skal stadig være råd til udvikling og investeringer. Vi vurderer ikke, at de justerede afgifter har rykket ved den balance.

- 115 Men fiske- og opdrætserhvervet skal ikke bære det hele alene. Skal vi sænke skatten og samtidig sikre en økonomi i vedvarende balance, skal der ske tiltag på flere områder.

- 120 For, fru forkvinde – økonomien balancerer ikke på lang sigt.

Til sammenligning bliver ballasten ombord på skibene løbende justeret, så skibet ikke får slagside og i værste fald tipper.

- 125 Vi har ikke i tilstrækkelig grad taget højde for ændringer – især i befolkningssammensætningen. Vi bliver kontinuerligt flere ældre, men forholdsvis færre på arbejdsmarkedet. Om 20 år er der dobbelt så mange som i dag, der bliver over 80 år. Handler vi ikke nu, er det tvivlsomt, om vores børn formår at opretholde velfærden, når vi stopper med at arbejde.

130

Misforstå mig ikke: Det er sandelig godt, at vi både har det bedre og lever længere. Men det gør også, at udgifterne i social- og sundhedssektoren stiger. Og væksten vil blot stagnere.

- 135 Nu hvor vægten ombord forskyder sig, må vi justere ballasten for at sikre, at vi holder os på ret køl.

Vi må i første omgang få flere ud på arbejdsmarkedet. Derfor skal samfundet gøres så attraktivt for de unge generationer, at de ikke ønsker at bo andre steder.

- 140 Og derfor skal pensionister kunne tjene mere, før de modregnes i pensionen. De, som orker, skal opfordres til at arbejde længere.

I anden omgang må vi reducere udgifterne og øge indtægterne.

145

Landsstyret undersøger, om den offentlige sektor fungerer optimalt. Passer den til samfundets størrelse? Kan vi indrette os anderledes og billigere? Vi bliver nødt til at levere de samme eller bedre tjenester for de samme eller færre penge. For vi bliver stadig færre til at betale for dem.

150

Og vi skal altid huske på, at når det er landskassen, der betaler, ja, så er det det færøske folk og den færøske industri, som betaler. »Offentlige penge« er blot et andet ord for hårdt tjente penge. Derfor skal hver en krone bruges med omtanke. Samtidig må vi opretholde velfærdstjenesterne. Det er en svær balance.

155

Men den skal findes.

Lad mig slå fast, at økonomien er sund, hvis vi i en periode skulle opleve modgang. Vi har opnået overskud på finansloven, og Færøerne er ikke særlig forgældet sammenlignet med andre vestlige lande. Men økonomien kan være i fare på længere sigt.

160

Derfor må vi justere ballasten nu.

165

Fru forkvinde.

I Vektarbúðin på Tinganes arbejdede der såkaldte vægtermænd. Varen blev lagt på den ene vægtskål, og derpå lagde vægtermændene omhyggeligt lod for lod som modvægt på den anden vægtskål.

170

I dag er erhvervslivet modvægten til velfærdstjenesterne. Var der ikke folk, der gik forrest, som satsede, arbejdede hårdt og afregnede til landskassen, ja, så ville samfundet ikke kunne opretholde sine velfærdstjenester.

175

Derfor skal erhvervslivet have gode rammer og vilkår.

Det færøske erhvervsliv skal gøres mere mangfoldigt, konkurrencen skal gøres mere lige, og mulighederne for små og mellemstore virksomheder – eksempelvis inden for IT, byggeri og tjenester – skal forbedres. En del af modvægten er, at vi styrker konkurrenceevnen i alle erhverv.

180

Lavere skat på løn vil gøre det lettere at konkurrere om arbejdskraften.

185

Vi styrker også konkurrenceevnen med “Export Faroe Islands”, som skal udvikle eksporten – og vi forhøjer støtten til musikeksportplatformen, FMX. Loven om refusion er ligeledes ændret for at lokke flere store filmproduktioner hertil.

190

Højtagtede herrer som James Bond og Peter Pan har bevist, at Færøerne egner sig godt til film.

Også mindre erhverv og iværksættere kan vokse under de rette omstændigheder.

Det gælder eksempelvis dem, som producerer lokalt og dem, som fremstiller spiritus. Vi ændrer spiritusloven, så de kan sælge deres varer fra deres egne

195

salgslokaler.

Vi ved, at det kan være drøjt for små virksomheder, hvis deres medarbejdere langtidssygemelder sig. I så tilfælde har de ret til 120 dages løn. Fremover kan små erhvervsdrivende på refunderet sygdomsudgifter fra dagpengesystemet.

200

Det erhverv, der vokser hurtigst, er uden tvivl turismen. Her er det svært at finde den rette balance, men det er afgørende, at vi gør det.

Turismen skal administreres i respekt for naturen og i samarbejde med lokalbefolkningen, som også skal profitere af den. Samtidig skal vi sikre færingernes ret til at færdes gratis i naturen.

205

Det skal gøres i respekt for dem, der forvalter jorden og under hensyn til naturen og sikkerheden.

210

Et lovforslag om færden i fjeldene bliver fremsat i Lagtinget til vinter.

Fru forkvinde.

215

Som system bør vi ikke kræve meget af små virksomheder, som forsigtigt tager deres første skridt. Vi bør heller ikke lægge yderligere pres på, når det står skidt til i de etablerede erhverv.

220

Der er ingen tvivl om, at fiske- og opdrætserhvervet er vores hovederhverv. Når erhverv bliver så stærke, bør vi få en rimelig betaling for de fjorde, ressourcer og

tjenester, de gør brug af.

225 Systemet skal også bidrage med sit til vægtskålen i form af gode rammer og vilkår.

Vi skal sikre fiskeindustrien rammer til innovation og værdiskabelse.

230 Selvom det er vanskeligt, arbejder vi på at sikre partrawlere rettigheder på fjerne fiskefelter, nu hvor fiskeriet efter sej er dårligt.

På den anden side er det opmuntrende med rekordfiskeriet ved Færø-banken, som kan blive et vigtigt bidrag for linebådene og kutterne.

235 Hvad opdrættet angår, er der afsat penge til forskning. Vi vil finde ud af, hvordan vi bekæmper lakselus, opdrætter på åbent hav, hvordan opdrættet påvirker havmiljøet – og om der er en sammenhæng mellem sejbestanden og opdrættet.

240 Vi vil sammen med industrien sikre, at færøsk opdræt også i fremtiden er bæredygtigt og foregår i respekt for miljøet.

245 Fordi, fru forkvinde: Forudsætningen for vores liv og virke på Færøerne er, at vi handler i balance med den sårbare natur og miljøet. Denne balance er blevet forskubbet lidt efter lidt de seneste år.

250 Den prisbelønnede naturforsker, Jens Kjeld Jensen, sagde i en tv-udsendelse følgende: »Man skulle tro, at de som bor her, også vil have, at børnene skal se lunde, lomvie og forskellige sjældne planter. Det er besynderligt, at politikerne ikke vil bringe den mulighed videre til deres børn og børnebørn.«

255 Og jeg indrømmer: Det tog for lang tid. Det var i sidste øjeblik, at et bredt flertal heldigvis vedtog naturbeskyttelsesloven i foråret. Nu får vi beskyttet bestemte områder, dyrearter og plantearter – og loven bliver opdateret og udvidet fremover.

Færøernes naturpolitik vil pålægge landsstyremedlemmer at indtænke hensyn til

naturen i deres arbejde.

265 Vi har længe tænkt på klimaforandringer som noget abstrakt, der vil ramme de kommende generationer. Men nu ser vi, at varmen – både i verden og i havet – er rekordhøj. Sydeuropa har denne sommer stået i flammer, og der kan komme store forandringer for fugle og fisk på vores kanter, fordi havet bliver varmere.

270 Til efteråret fremsætter det nye landsstyreområde for miljø et forslag til en klimalov, der forpligter landsstyret til at reducere CO2-udslippet. Nye tal i denne uge viste, at det vi gør, gør en forskel. Udslippet er blevet mindre. Men det skal reduceres endnu mere.

275 Sidste år vedtog Lagtinget en energi- og klimapolitik, og allerede i år bliver 7 af de 25 tiltag sat i værk. I løbet af næste år arbejder vi med mindst 10 tiltag.

En væsentlig del af dette er skiftet fra olie til vedvarende energikilder. Det kræver, at vi omlægger energiforbruget, sparer energi og udbygger den vedvarende energi. Vi indgår inden længe en aftale med SEV (Færøernes fælleskommunale el-forsyning) om energiudbygninger de næste fem år, og der 280 bliver fremsat en ny el-forsyningslov i Lagtinget. Vi har også afsat penge til, at offentlige bygninger kan opvarmes med grøn energi.

285 Bæredygtig politik handler også om at tage hånd om det, som allerede eksisterer.

Beløbet til vedligeholdelse af landets bygninger er forhøjet i 2023, og det stiger igen i 2024. Der er desuden afsat 10 millioner til asfaltering i år, og der afsættes mere i de kommende år.

290

Til årsskiftet kan vi køre til Sandoy – og næste år til Fámjin og Norður um Fjall. Det bores igennem til Dalur i år, og vi forbereder byggeriet af Tjørnuvík-tunnellen. Forundersøgelserne til Suðuroy-tunnellen skal være færdige i 2024. Derpå tager vi stilling til, hvordan vi videre skal gå frem.

295

Kystflåden må fornyes, og forarbejdet til det er begyndt. Målet er, at skibene bliver bygget på Færøerne og anvender grøn energi.

300 Der er mange ønsker om store investeringer på forskellige områder i de kommende år. Vi kan ikke gøre alt på én gang. Det har vi ikke råd til. Derfor må vi prioritere.

305 Fru forkvinde.

Vægtermændene i Vektarabúðin på Tinganes havde også andre vigtige opgaver end at veje.

310 De allersvageste kunne søge hjælp der, når de var løbet tør for muligheder.

Og sandheden er, at vi alle har brug for hjælp engang imellem. Ikke mindst, når helbredet svigter.

315 Men presset på sygehusene stiger støt. Vi må derfor omorganisere sundhedsområdet. Løvere bedre og flere tilbud i hele landet. Så mange undersøgelser og behandlinger som muligt skal foregå i lokalområdet. Et eksempel er dialysebehandlingen på Suðuroy, som er klar senere i år.

320 Der kommer yderligere tre kommunelæger, så vi i alt får 37, og vi styrker fortsat lægevagten.

Vi formulerer en overordnet sundhedspolitik og tager stilling til, hvilke
325 speciallægeområder der skal udvikles, hvordan vi dækker lægebehovet – og hvordan vi organiserer et universitetshospital.

Der ansættes flere demenskoordinatorer på landsplan.

330 Fru forkvinde.

Kernen i velfærdssamfundet er jo, at vi hjælpes ad. ”Bær hinandens byrder” er, hvad Biblen klart minder os om.

335 Skæbnen indretter sig ikke efter et forbillede om ligestilling. Nogle får tunge byrder. Og det er vores menneskelige, moralske og politiske pligt at gøre det lettere for dem.

340 Siden vi for 50 år siden hentede vores egne borgere med handicap,
udviklingshæmning og psykiske udfordringer hjem fra Danmark, har vi løbende
forsøgt at sikre bedre forhold. Til januar sker der det fremskridt, at vi får et
handicapombud.

345 Der vil også ske et fremskridt for børn med Downs syndrom. Kringvarp Føroya
(Færøernes nationale TV- og radiostation) interviewede i marts Svanna Dam
Joensen. Hun er mor til seks år gamle Ólavur, som har Downs syndrom. Hun
sagde: »Ólavur har brug for megen hjælp. Men han går i børnehave, han trives
godt, og han har mange venner, fordi han får den hjælp, han har brug for. Målet
350 må være, at alle børn med Downs syndrom får den samme hjælp«.

Her er vi enige. Der må være ligestilling. Derfor iværksættes en akutløsning, så
alle børn med Downs syndrom får hjælp til at kommunikere. Vi forbereder også
andre kommunikationsløsninger for børn og unge, der har brug for hjælp – og
355 vi styrker forholdene inden for tegnsprog, talelære og andre
kommunikationsformer.

“Den gode tilgang”, som er et samarbejde om børn med autisme, bliver
evalueret og udvidet, og en erklæring om børn og unge med psykiske problemer
360 er netop overleveret til landsstyremanden.

Der sker løbende forbedringer. Men jeg erkender, at det – for dem, der venter –
ofte kan føles langsomt.

365 ***

Det glæder mig derfor, at der nu rettes op på den langvarige ubalance på
botilbudsområdet.

370 Tre bofællesskaber er ved at stå færdige, og vi går i gang med to nye til næste år –
et i Argir og et i Miðvágur. Rásin (en skole for unge med udviklingshæmning) i
Runavík bliver udbygget, så dobbelt så mange unge kommer »i lære til livet«.

Mange beskyttede boliger er moderniserede, og der er anskaffet 11 nye pladser.

375

Men udfordringerne på boligmarkedet har ikke kun ramt mennesker med

særlige behov.

380 Vi er blevet mange flere på Færøerne. Det skaber en ubalance mellem efterspørgsel og udbud, som presser boligpriserne opad.

Vi glæder os over, at folk flytter hjem. Vi har hårdt brug for alle gode hænder og hoveder.

385

Men det er svært at finde en bolig. Og situationen er usikker for dem, som lejer.

Vi har ændret loven, så Bústaðir (Færøernes offentlige boligselskab) ikke skal samarbejde med private investorer. Det gør det lettere at opstarte byggeri, og det
390 mindsker kravet om erhvervsmæssigt afkast.

Vi giver også kommunerne lov til at etablere og drive almennyttige boligforeninger sammen med Bústaðir. Dermed forventer vi, at der kommer gang i boligbyggeriet rundt om i landet.

395

Kommunerne skal også kunne fastsætte bopælspligt på nye udstykninger og kræve serviceafgift fra husejere, som ikke bor i kommunen.

Tilsammen vil disse tiltag skabe bedre balance mellem løn og leje.

400

Fru forkvinde.

405 Noget andet, der lægger pres på boligmarkedet – men også på socialvæsenet og skolevæsenet – er, at der er flyttet megen udenlandsk arbejdskraft til landet.

Med fast-track-ordningen kan erhvervslivet nu nemmere anskaffe den nødvendige hjælp fra udenlandsk arbejdskraft. Men tanken var, at de skulle
410 arbejde her og have deres base i hjemlandet.

På det seneste er antallet af familiesammenføringer imidlertid steget markant, fordi de, som kommer hertil for at arbejde, vil skabe sig et liv her for sig selv og deres familie. Alene sidste år flyttede 78 børn til Færøerne via
415 familiesammenføringsordningen.

Udlændingeloven er gammel – og det haster med at opdatere den, fordi den skaber ubalance i vores lille samfund.

420

Vi har brug for arbejdskraft, og udlændinge yder et værdifuldt bidrag til vores samfund. Men vi bliver nødt til at sikre balancen mellem deres rettigheder og pligter, så vi ikke mister kontrollen.

425

Disse forhold skal bringes i balance hurtigst muligt.

Derfor skal Útlendingastovan (Færøernes udlændingekontor) kunne behandle arbejdstilladelser på Færøerne, og udenlandske arbejdstagere skal kunne forsørge familien, hvis de ansøger om familiesammenføring.

430

Vi må samtidig gøre vores til, at tilflyttere falder til på Færøerne. Derfor kommer der en ny integrationslov til foråret.

435

Fru forkvinde.

For få dage siden bragte nyhederne historien om, at pædofile har forbrudt sig mod børn på nettet. At de gennem sociale medier lokker og groomer – for så på groveste vis at bryde den tillid, som uskyldige børn viser dem. Dette er menneskeligt og moralsk forkasteligt.

440

Landsstyret ser på dette med største alvor, og allerede til efteråret bliver det gjort strafbart at opbygge en relation til børn med henblik på at begå seksuelt overgreb.

445

For fru forkvinde, Færøerne skal være verdens bedste land at være barn i.

Desværre har mange færøske børnefamilier i de seneste år oplevet faggrupper, som ikke taler sammen.

450

Institutioner som ikke samarbejder. Landsstyreområder som henviser til hinanden. Det har været forvirrende.

Derfor har koalitionen oprettet et landsstyreområde for børne- og uddannelsesanliggender. Risikoen for, at børn og unge falder gennem systemet mindskes, når samme landsstyreområde følger dem fra vugge til voksenliv.

460 En af udfordringerne er ubalancen på daginstitutionsområdet. Vi mangler pædagoger, og nu hvor bevillingen er øget, kan dobbelt så mange læse pædagogik. Vi laver også en helhedsplan for daginstitutionsområdet og reviderer daginstitutionsloven sammen med kommunerne.

465 I folkeskolen vil der også ske ændringer. Vi forkorter skoledagen, styrker tolærerordningen og klasselærernes rolle – og sikrer bedre balance mellem fagene. Der skal være færre elever i klasserne, så læreren får bedre tid til den enkelte.

470 Til efteråret får vi en generel debat om folkeskolen.

Vi arbejder også med tillægsuddannelser, som sikrer optagelse på Heilsuskúla Føroya (Færøernes sundhedsuddannelse), og vi vil tildele sundhedshjælpere løn under uddannelse, så de opnår bedre balance mellem uddannelse og familieliv.

475 På ungdomsuddannelserne skal det være muligt at få svendebrev og samtidig ungdomsuddannelsesbevis, som gør det muligt at læse videre.

Som noget nyt kommer der en forsøgsordning for de elever på
480 ungdomsuddannelser, der dyrker eliteidræt, så de kan tage en ungdomsuddannelse på normeret tid.

485 Fordi, fru forkvinde.

Det går helt utrolig godt i færøsk idræt. Evnerne og præstationerne står fint mål med udenlandske konkurrenters.

490 Bevillingen til ÍSF (Færøernes Idrætsunion) er forhøjet med 2 millioner. De kommende år stiger den yderligere.

Der er fremskridt inden for stort set alle idrætsgrene, og vi klarer os godt ved Ø-

495 legene, Special Olympics og til NM, EM og VM.

Det bliver en megaevent, når håndboldherrerne spiller EM-slutspil til januar. Det er også stort, at Ølegene kommer tilbage til Færøerne – og vi ser igen fremragende talenter stile mod OL.

500

En, der drømmer om OL, er Jónas Isaksen, som dyrker atletik. Han er et af vores største stjernesbud, og til Ø-legene slog træneren fast, at Jónas har en enestående god balance mellem udholdenhed og hurtighed. Selv siger Jónas: »OL er mit højeste mål. OL for Færøerne.«

505

Landsstyret og ÍSF arbejder for, at færinger skal kunne konkurrere under det færøske flag Merkið frem for Dannebrog.

510

Fru forkvinde.

At have en sund sjæl i en sund krop. Det er den bedste balance, som et menneske kan have.

515

Mens idrætten sikrer, at kroppen er sund – så sikrer kultur og kunst, at sjælen er sund.

På det område er koalitionen enig: Kunsten skal ikke styres, men styrkes.

520

Derfor er Føroya Symfoniorkestur (Færøernes Symfoniorkester), som i år fylder 40, blevet styrket med en højere bevilling.

Og derfor er der afsat fire millioner til at planlægge Tjoðleikhuś Føroya (Færøernes Nationalteater).

525

Næste skridt er at få finansieringen på plads – den færøske såvel som den udenlandske.

530

Nationalteatret vil styrke teaterkunsten – og gavne eksempelvis litteraturen, musikken og dansen. Det vil også få sproglig betydning. Nu hvor det engelske sprog presser sig ind og tipper den sproglige balance, må vi skabe al den

modvægt, vi kan.

535

Færøsk skal ind på digitale platforme, og udbuddet af færøske børne- og ungdomsmaterialer skal mangedobles. Vi støtter ligeledes en række tiltag, som styrker det færøske sprog.

540

Fru forkvinde.

Vi synger om, at hvor det færøske sprog tales, der bor det færøske folk.

545

Men hvad betyder det, at vi er det færøske folk? Hvem er vi? Hvem vil vi gerne være?

Politik handler om, hvad vi fremover skal gøre. Og det, vi gør, afslører, hvem vi er.

550

For mig handler svaret om ligevægten mellem det menneskelige, moralske og økonomiske.

555

Vi er også enige på mange områder.

Eksempelvis da Lagtinget enstemmigt vedtog at tage imod 200 ukrainske flygtninge.

560

Lagtinget blev også i foråret enigt om at donere 7 millioner i nødhjælp til Ukraine – det største enkeltbeløb, som Færøerne nogensinde har doneret. Næste år får Ukraine mindst 10 millioner.

Men et stort spørgsmål følger med flygtningene fra Ukraine.

565

Hvordan skal vi forholde os til Rusland, som har gjort disse mennesker til flygtninge? Som har bombet flere byer i Ukraine sønder og sammen og dræbt tusindvis? Som har bragt Europa ud af balance?

570

Er det menneskeligt og moralsk rigtigt at samarbejde med et land, der begår sådanne forbrydelser og krænker både folkeret og international ret?

575 Landsstyret har i øjeblikket vores samarbejde med Rusland oppe til overvejelse.
Til efteråret bliver det afgjort, hvad der skal ske i 2024.

Uanset hvilken beslutning, der træffes, kan den ikke hvile på økonomisk hensyn
alene. Det, som kan synes fornuftigt i dag, er ikke nødvendigvis det bedste i
længden. Balancen kan hurtigt skifte. Vi må også have moralske og
580 menneskelige hensyn med.

Fru forkvinde – det må vi altid.

Også som en del af verden generelt. Vi skal tage ansvar.

585 Der er imidlertid ikke balance mellem det, vi vil, og det, vi har beføjelse til på det
udenrigspolitiske område. Det skal der ændres på.

Til efteråret fremsætter vi et forslag til en færøsk sikkerheds- og forsvarspolitik.
590 Beslutninger på disse områder må aldrig tages uden om os. For de vedrører os.

Politikken skal bygge på, at Færøerne er en del af den vestlige verden og
samarbejdet med NATO. Jeg opfordrer Lagtinget til at stå sammen.

595 Vi vil også tage større ansvar i vores relation til Danmark. Færinger er rigere pr
indbygger end danskere.

Derfor er det også ansvarligt at reducere bloktilskuddet. Men vi gør det
fornuftigt med 25 millioner om året.

600 Det var ligeledes at udvise ansvar, da Lagtinget overtog fyrvæsen, søopmåling og
epidemiområdet.

Snart overtager vi luftrummet og søretten.

605 ***

Fru forkvinde.

610 Ifølge Sprotin (den færøske ordbog) betyder ordet »balance«, at to dele vejer

det samme. Dette havde højeste prioritet i Vektarbúðin – og også i politik bør vi kontinuerligt søge den rette balance.

615 Mellem indtægter og udgifter. Mellem erhvervsudvikling og naturbeskyttelse.
Mellem menneskelige og økonomiske hensyn.

Forskubbes balancen på et område, forskubbes den også på andre. Forskubbes den for meget, går samfundet i stykker.

620

Balancen er dog aldrig fuldkommen, for forholdene skifter hele tiden.

Som Trygvi Danielsen siger i sit digt:

625 *Alt skifter
konstant
forskelligt.*

Derfor må vi – ligesom vægtermændene – til stadighed lægge lod på og tage lod
630 af for at sikre den rette modvægt. Jeg nærer håb om, at vores handlinger og beslutninger giver en bedre balance.

Økonomisk, menneskeligt og moralsk. Det vi gør, afslører jo, hvem vi er.

635 God ólavsøka alle sammen.

Gud velsigne Færøerne.

640 **Kilde**
rigsombudsmanden.fo

Kildetype
Oversættelse

645 **Tags**
Føroyskar Røður

URI
<https://www.dansketaler.dk/tale/aksel-v-johannesens-olajtale-2023>